

SVĚTOVÝ KONGRES POLITICKÝCH VĚD

Mezinárodní asociace politické vědy, jež je přidruženou organizací UNESCO, sdružuje politické vědce celého světa. Každé tři roky pořádá světový kongres, s nímž se zároveň schází její Rada (v níž jsou zastoupeny všechny zúčastněné národní společnosti politických věd — od roku 1964 i Československo) a na další období zvolí předsedu a čtrnáctičlenný výkonný výbor. Československo bylo na 5. sjezdu v roce 1961 v Paříži zastoupeno pozorovatelem, na 6. sjezdu v Ženevě v roce 1964 jedním delegátem a teprve v Bruselu ve dnech 18.—23. září 1967 se jednání zúčastnila patnáctičlenná skupina československých vědeckých pracovníků.

7. kongres, připravovaný více než rok, byl rozdělen do devíti odborných skupin s tématy: 1. *Idea účasti lidu v 19. a 20. století* (dědictví Rousseaua a Milla) — vedl Iring Fetscher (Frankfurt nad Mohanem); 2. *Současné výzkumy o typologii politických systémů a vývoje* — Hans Daalder (Leyden), N. Pašic (Bělehrad); 3. *Soulady a konflikty zvláště v rozvoje svých zemích* — G. Sartori (Florence), E. Shils (Chicago); 4. *Teorie a praxe politického zastoupení* — A. N. Birch (Hull), M. A. Krutogolov (Moskva); 5. *Správní právo a vláda* — A. Molitor (Louvain); 6. *Politické aspekty činnosti podniků* — C. E. Lindblom (New Haven, Connecticut), Z. Rybicki (Varšava); 7. *Politická role mezinárodních ekonomických organizací* — R. W. Cox (Ženeva), A. B. Overstreet (Ženeva); 8. *Neutralita, neutralismus, neangažovanost* — J. Laloy (Paříž); 9. *Politolog a jeho problémy vědecké informace* — J. Meyriat (Paříž). Současně bylo připraveno zasedání 11 skupin odborníků k těmto otázkám: 1. *Idea účasti lidu od Rousseau k Millovi* — J. Plamenatz (Oxford); 2.

Mladí a politický život — R. C. Macridis (Waltham, Massachusetts); 3. *Finanční aspekty a politický život* — A. Heidenheimer (Gainesville, Florida); 4. *Volební výzkum* — S. Rokkan (Beregn); 5. *Blahobyť a politika* — B. de Jouvenel (Paříž); 6. *Procesy politické modernizace* — R. Kothari (New Delhi); 7. *Výzkum evropského sjednocení* — C. J. Friedrich (Cambridge, Massachusetts); A. Philippart (Brusel); 8. *Afrika a politická věda* — A. Mazrui (Kampala); 9. *Náboženství a politika* — S. A. Mardin (Ankara); 10. *Využití matematiky v politické vědě* — K. W. Deutsch (New Haven, Connecticut); 11. *Teorie a metoda studia mezinárodních vztahů* — J. Goormaghtigh (Ženeva). Jestliže činnost odborných skupin byla organizována samou Mezinárodní asociací (IPSA), byly skupiny odborníků řízeny svolavateli a jejich činnost byla dosti nejednotná. Jednací řečí byla angličtina a francouzština.

Bruselského kongresu se proti předpokládaným 500 účastníků zúčastnilo asi 760 vědců. Významnější byla i účast socialistických zemí, jež byly zastoupeny početnějšími delegacemi.

Přesto, že příprava kongresu probíhala mnoho měsíců předem, byli oficiálními referáty pověřeni většinou jen západní vědci. Ze socialistických zemí vypracovali referáty jen M. A. Krutogolov z SSSR, N. Pašic z Jugoslávie a Z. Rybicki z Polska.

Nedostatkem bylo, že o československé účasti bylo rozhodnuto velmi pozdě, takže se nepodařilo zajistit včas rozmnožení všech československých materiálů. Bude třeba začít s přípravami na příští kongres dříve, aby československá stanoviska byla již předem známá, popřípadě aby nám

mohl být svěřen některý z hlavních referátů.

Celkový průběh kongresu se vyznačoval velkou konciliantností k nejrůznějším názorům.

Šíře diskuse měla velkou výhodu v tom, že se účastníci mohli dosti dobře seznámit s velmi rozsáhlou škálou názorů představitelů jednotlivých států, universit nebo vědeckých škol a směrů. Diskuse byly vedeny v korektním duchu, bez ostřejších útoků a osobních výpadů nebo konfliktů.

Na sjezdu samém se neozvaly protikomunistické hlasy, i když pochopitelně stanoviska mnohých účastníků se s marxistickým pojetím zásadně rozcházel. Nedošlo však k útokům na marxistické pozice a pokud je diskutující kritizoval, docházelo k tomu formou snažící se zdůraznit složitost problematiky a nutnost rozšíření hledisek, z nichž je třeba daný problém studovat. (Například někteří účastníci kritizovali přílišný ekonomický determinismus, jenž se projevil v některých marxistických pracích.)

Velmi výrazně zazněl na sjezdu zájem o socialistické země, a to jak o jejich politickovědný výzkum, tak i o samu politickou realitu jejich společností. Dlouhodobý nedostatek cizojazyčných materiálů, například o Československu, vedl ke značné neznalosti a zkreslenosti představ o naší socialistické výstavbě. Všechny naše informace byly proto sledovány s velkou pozorností a zájmem a řada československých účastníků byla požádána o zaslání článků a nejrůznějších materiálů, jež by seznamovaly v angličtině nebo franštině s československou problematikou.

Z Československa se zúčastnila delegace vedená Václavem Slavíkem, předsedou Čs. společnosti pro politické vědy a ředitelem

Ústavu pro politické vědy při ÚV KSČ. V 2. skupině, věnované problémům typologie politických systémů, předložili v diskusi své příspěvky čs. vědečtí pracovníci R. Rohan (*Aktuální otázky zkoumání politického systému v Československu*), Z. Křížkovský (*Některé problémy zkoumání politických systémů a politického řízení společnosti*), I. Bystřina (*Několik úvah k typologii politických soustav*) a M. Formánek (*Monisticko-pluralistická koncepce politického systému*); ve 4. skupině vystoupil Václav Slavík s referátem *Teorie a praxe politického zastoupení v Československu*. V 8. skupině předložil téma *Neutralita z hlediska vztahů Východ—Západ* A. Ort. Pro 9. skupinu připravil K. Krátký referát *O problémech využívání publikací mezinárodních vládních organizací v práci politologů*.

Pro skupiny specialistů připravili referáty J. Šefránek k otázkám vztahu blahobytu a politiky, J. Kladiwa k demokratickému vzdělání v procesu politické modernizace, M. Soukup k využití matematiky v politické vědě a V. Soják a A. Ort k teorii a metodě studia mezinárodních vztahů.

V rámci kongresu zasedala také Rada mezinárodní asociace, která zvolila nové členy výkonného výboru a nového předsedu — prof. dr. C. J. Friedricha z Harvardské university v USA. Jeho náměstky se stali paní dr. N. Abadanová (Turecko), prof. S. E. Finer (Velká Británie) a dr. V. Čikvadze, DrSc (SSSR). Novým generálním tajemníkem byl zvolen tajemník Belgického ústavu politických věd dr. A. Philippart.

Karel KRÁTKÝ